

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

163. An Nouitij in Religione Clericorum Regularium tempore hospitij,
gaudeant priuilegio Canonis, & priuilegio fori? Et an Nouitius cum licentia
Patris Generalis acceptatus in nostra Religione ante ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

nec posse illum villo pacto Indicem laicum, sine incursu censurarum punire. Vnde ex ipsismet aduersariis Clarus, & Farinacius cum formidine, & cum protestatione correctionis Romanae Ecclesiae contrariam sententiam docent: & Caballus, licet cum Farinacio, & aliis steterit aduersus nostram sententiam; tamen *vbi sup. cas. 60. n. 22.* tandem in hac verba prorupit [Non caret (ait) dubitatione opinio per Franciis firmata, quod tali priuilegio priuatus sit Clericus, quando plura commiserit delicta, in eis perseverauerit: nam multi non modicæ autoritatis contrarium tenent, & adhuc monitionem necessariam dicunt vt ex *superius* allegatis appareat: & negari non potest, quin in dubiis amplectenda sit opinio, quæ fauet Religioni, & Ecclesiasticae libertati.] ita Cabal. Puto igitur, in casu occurrenti consulendum esse Summum Pontificem: & obsecro Dominos Iudices, vt legant doctissimum Patrem Suarez contra Regem Anglia *lib. 4. c. 27. n. 24. & 25.*

Sup. hoc inf. in Ref. 10. & late in ceteris eius Ref. & §§. eius not.

Sup. hoc inf. in Ref. 55 & late infra in resol. 328 §. 1. & sequent. & in tom. 1. rr. 3. ex doctrina Ref. 79. per tot. & signat. §. Veram.

10. Sed aliquis forsitan instabit dicendo, quod saltem à superiori supradictus Religiosus sit degradandus, & Curia seculari tradendus: nam propter homicidia, & alia crimina qualificata esse Clericos degradandos, & curia seculari tradendos docent plures Doctores, quos citat, & sequitur Farinac. *vbi sup.* quibus ego addo Aldrete *de disciplina religiosa tuenda, lib. 4. c. 15. n. 4.* Molin. *de iust. som. 4. tr. 3. disp. 49. n. 18.* Auilam *de censuris, p. 4. disp. unica dub. 3. concl. 5.* Gambacurtam *de immunit. Eccl. lib. 7. c. 14. n. 12.* Deluui *in disp. mag. lib. 5. sect. 16.* Altherium *de censuris, tom. 1. disp. 1. lib. 2. c. 6. fol. 186 col. 1.* Villalobos *in summa, tom. 1. tract. 18. dubit. 12.* Ambrosinum *de immunitate Ecclesie, c. 17. n. 40.* Bellatum *in disquis. cler. p. 1. tit. 3. §. 10. n. 6.* Barbosam *de potest. Episc. p. 3. alleg. 110. num. 13.* & alios.

11. Respondeo, quod aliqui docent Clericum non esse degradandum, nisi in casibus exceptis, videlicet, hæresis, falsi commissi in Litteris apostolicis, & conspirationis in proprium Episcopum: & ita tenent Aretinus, Albertinus, & Pæcius, qui respondent ad omnia argumenta Abbatis, & alij penes Aldrete, & Farinacium locis citatis. Idem ex neotericis docuit Conarum. *lib. 2. var. c. 20. n. 7.* Fachineus *vbi sup. in contr. lib. 8. c. 30.* Sousa *in Bull. Can. c. 16. disp. 82. n. 2.* Julius Clarus *in pract. crim. lib. 5. q. 36. n. 36.* Modius *de sacris ordinibus, c. 32. n. 7.* Altherius *de cens. tom. 2. disp. 2. c. 2. §. 7.* & alij Vnde stante contrarietate dictarum opinionum, existimo, dictam degradationem minime à Superiori regulari faciendam esse, nec dictum Religiosum Curia seculari tradendum, nisi prius consulto Romano Pontifice, vt volunt ipsimet aduersarij, Farinacius *vbi supra de inquis. q. 8. num. 81.* & Felicianus Episcopus Scalensis, *tract. de cens. c. 14.* & Albertinus *in c. quamquam de hereticis, in 6. q. 11. num. 45.* sic asserit: [Episcopus debet consultare Summum Pontificem, quando delictum est enorme: quod est notandum contra multos miseros Episcopos, qui Clericum captum pro enormi delicto sine consultatione Papæ degradant: & tradunt Curia seculari.] Sic ille: & ita Florantia consuluerunt Pontificem in casu Clerici banniti, apud Cabal. *vbi sup. cas. 60. n. 23.* Papia in casu Clerici assassini, apud Maceratensem *var. lib. 3. ref. 2.* & Hispani in casu quorundam Religiosorum, qui suum provincialem occiderunt, apud Bernard. *Di. 7. in pract. crim. c. 97.* Vnde non assentior sententiæ Deluui *in disp. mag. lib. 5. sect. 16.* Et hæc satis dixisse sit circa præsentem questionem, quam subscripserunt manu propria viri doctissimi ex Societate Iasv, P. Ioan. Hieronym. Sopotanis Præfectus studiorum in Romano Collegio: P. Gregor. Poggius, Pænitentiarius Sanctiss. Dom. N. ad

§. Petri m: ex nostra Religione P. D. Alexander Pægrinus, P. D. Thomas Pellicionius, P. D. Marcellus Megala, & P. D. Thomas Afflicto.

RESOL. CLXIII.

An Nouitij in Religione Clericorum regularium, tempore hospitij, gaudeant priuilegio Canonis, & priuilegio fori?

Et an Nouitius cum licentia Patris Generalis acceptatus in nostra Religione ante pubertatis annum, sit propriè Nouitius, ita vt gaudeat priuilegio Canonis, & fori? Et an imyuberes admissi ad religionem ante annos pubertatis gaudeant priuilegio Canonis, & per consequens etiam priuilegio fori?

Et an supradicti, Nouitij hospites gaudere etiam debeant priuilegio exemptionis gabellarum, si aliqua bona possideant?

Et an Clerici coniugati, & laici seruientes Episcopis, licet gaudeant priuilegio fori, non tamen gaudeant priuilegio gabellarum?

Et an illi, qui assumpto aliquo habitu Religioso adhibentur adseruitia, & obsequia Monialium, & ad petendum pro ipsi elemosynam, gaudeant priuilegio Canonis? Ex part. 6. tract. 8. & Misc. 3. Refol. 7.

§. 1. Negatiuè respondet Pasqualigus *decisi. 424. num. 2. & sequent.* quia tales non sunt Deo dicati, quia adhuc laici, & solum habent externum habitum Religionis, & proinde vocantur hospites ad significandum nondum esse admissos ad formalem habitum Religionis, & eodem pacto se habent, ac si quilibet Laicus vestiret vestes, quibus vtuntur Religiosi. Ita ille.

2. Sed libenter in vito amiccissimè hanc sententiam non improbarem si ansam non præberet Episcopis, imò iudicibus Laicis in dictos nostros hospites iurisdictionem exercere, nam totum hoc sequeretur ex doctrina Pasqualigi, eum asserat supradictos se habere tanquam Laicos, & ideo priuilegio Canonis non gaudere. Verum hæc omnia reicienda esse puto; dico igitur supradictos gaudere priuilegio fori, & illos verberantes incurtere in censuram Canonis si quis suadente. Et ratio est, quia eo ipso quod aliquis receptus est in nostra Religione more solito, licet sit intra tempus Hospitij, tamen mancipatus est obsequiis Religionis, & viuut sub obedientia Prælati, vestitus, eadem veste religiosa, vt cæteri, & facit omnes obseruantias regulares, & contrauenienti in illis punitur, gaudetque omnibus priuilegijs Religionis, ita vt Superiores cum ipso tempore hospitij vtantur omnibus facultatibus quibus vti solent cum aliis Nouitijs, & præsertim circa Sacramenta Ordinis, & Pænitentiæ, vt patet ex praxi. Quis igitur ex his audeat negare supradictos hospites non esse personas Ecclesiasticas, & in via ad Religionem, & participare secundum aliquem modum de statu Religionis, ita vt secundum illam participationem sint Deo dicati, & dicantur largo modo Nouitij, & sub eorum nomine compræhendantur, ita vt si aliquis in eos manus iniiciat, incidat in censuram Canonis.

3. Probatur manifestè hæc opinio, nam vt docet Sanchez *in summa tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 24.* & Bonacina *disp. 2. de excomm. quest. 4. punct. 3. num. 7.* Impuberes admissi ad Religionem ante annos pubertatis, & non sunt propriè Nouitij, nihilominus largo modo vocantur Nouitij, & gaudent priuilegio Canonis ergo etiam gaudere debent Hospites nostri, de quibus loquimur; & ideo indiuidualiter pro casu nostro

Sup. hoc inf. in Ref. 10. & late in ceteris eius Ref. & §§. eius not.

Sup. hoc inf. in Ref. 55 & late infra in resol. 328 §. 1. & sequent. & in tom. 1. rr. 3. ex doctrina Ref. 79. per tot. & signat. §. Veram.

nostro P. Peregrinus in consil. pari. 2. cap. 5. littera R. §. 6. sic ait. Dubitari potest an Novitius cum licentia Patris Generalis acceptatus in nostra Religione ante pubertatis annū sit propriè Novitius, ita vt gaudeat privilegio Canonis. Respondeo quod largè dicitur Novitius, tamen cum valeat ingressus, gaudebit etiam privilegio Canonis concessio Novitiis. Ita ille, qui, vt vides ex solo legitimo ingressu in nostram Religionem concedit impuberibus privilegium Canonis. Ergo, &c.

4. Nota etiam quod post hæc scripta inveni supradictam sententiam docere etiam Ambrosium Marchinum Archiepiscopum Calaguritanum in Resolutione pro Ordin. militariibus art. 6. num. 58. vbi sic ait. [Antequè el admittido a la Religion, ante pubertatis non sea propriamete nouncio goza del privilegio del Canon concedido a los Novicios; y se repuda por Ecclesiastico y como parte imperfecta, y adherente a la Religion por la misma razon ha de gozar del privilegio del fuero.] Ita ille. Quæ quidem omnia à fortiori procedūt in nostris Novitiis hospitibus. Ergo, &c. Adde quod, si secundum Bordonum in Consilijs Regularibus y resol. 23. n. 19. & Bonacinā disp. 2. de excomm. q. 4. punct. 3. nu. 10. Illi qui assumptio aliquo habitu religioso adhibentur ad seruitia & obsequia Monialium, & ad petendam pro ipsis elemosynam gaudent privilegio Canonis; quanto magis eo gaudere debent Hospites nostræ Religionis, ex rationibus superius dictis. Dicendum est igitur illos non solum gaudere privilegio Canonis, sed etiam fori, quod probatur ex doctrina quam tenet P. Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 29. num. 7. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 7. num. 1. & me citato Marchinus vbi supra art. 4. num. 37. asserentes, quod qui gaudet privilegio Canonis, debet etiam gaudere privilegio fori.

5. Sed difficultas est, an supradicti Novitij hospites gaudere etiam debeant privilegio exemptionis gabellarum, si aliqua bona possiderent; & quidam vir doctus licet mordicus mecum teneret supradictos gaudere, vt visum est, privilegio fori, & Canonis, tamen quoad privilegium exemptionis gabellarum, valde dubitabat, quia aiebat ipse, bona supradictorum non pertinent vilo pacto ad Religionem. Sed si hæc ratio esset admittenda contra nostros Hospites, procederet etiam absolute quoad omnes alios Novitios; nam eorum bona non pertinent ad Religionem; cum sit penes ipsos eorum dominium, & ipsi illa vendunt, donant, &c. Sed cum hoc non obstante, communiter asserant Doctores, vt alibi sæpius satis probavi, & probat nouissime Palaus tom. 3. tract. 16. disp. 1. punct. 11. num. 9. & me citato, Trullench in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 12. dub. 5. num. 26. nempe Novitios gaudere exemptione gabellarum, ita etiam gaudere nostros hospites dicendum est, qui largo modo etiam dicuntur Novitij & sunt personæ Ecclesiasticæ. Ergo, vt tales cum gaudeant privilegio fori, & Canonis, debent etiam gaudere privilegio exemptionis gabellarum. Nec obstat dicere; quod ex diuersis non fit illatio, leg. Papinianus, ff. de minor. Et ideo Clerici coniugati, & Laici seruientes Episcopis, licet gaudeant privilegio fori, non tamen gaudent privilegio gabellarum. Nam respondeo cum Ambrosio Marchino vbi supra quod quando fundamentum concedendi hæc privilegia est idem tunc bene valet illatio; sed in nostro casu fundamentum concedendi dictis hospitibus privilegium est, quia sunt personæ Ecclesiasticæ, & comprehenduntur sub nomine Novitiorum; ergo sequitur gaudere his tribus privilegijs fori, Canonis, & exemptionis gabellarum, quia sunt inter se connexa; nisi in casu quod iura illa diuide-

rent, & limitarent, vt est in casu Clericorum coniugatorum, & ad casum de familiaribus Laicis Episcopi; respondeo privilegium non esse idem; nam non conceditur eis quia sunt personæ Ecclesiasticæ, sed quia sunt familiares Episcopi, qui de iure habent familiam armatam, & exemptam. Ad argumentum verò quod Hospites retineant dominium suorum bonorum, respondeo quod hoc non impedit quin dicta bona sint bona personarum Ecclesiasticarum.

in Ref. not. præterita per totam

RESOL. CLXIV.

An Novitius ob delictum ab eo ante Religionis ingressum commissum, sit à iudice laico puniendus, etiam si hoc in fraudem fecerit?

Et an in hoc euentu ad summum possit prædictus Novitius puniri à iudice seculari in pecunia, & bonis, non autem in corpore? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 33.

§. 1. Hanc questionem ex Neotericis latè tractat Bartholomæus de Vecchis in praxi Novitiorum asp. 12. per rotam, vbi num. 11. sic asserit. In eo casu in quo ingressus in Religionem factus fuit cum fraude, licet habitu criminofus iuxta Sixti V. constitutionem omnibus habitibus Religionis spoliati, puniri que debeat à iudice seculari, ac si Religionem ingressus non esset; attamen quia hæc constitutionem in hac parte moderatus fuit Clemens VIII. ingressus Religionis dicitur validior ad hoc, vt Novitius privilegio fori gaudeat instar clerici, qui statum clericalem cū fraude assumpsit. Et ideo quemadmodum hic clericus puniri nequit à iudice seculari corporaliter sed solum in pecunia, & bonis, ita vt idem index secularis sit iudex tantum causa, nõ autem Persona; vt docet communiter Iurista. Ita eodem prorsus modo Novitius in hoc euentu ad summum puniri potest à iudice seculari in pecunia, & bonis, non autem in corpore.

Sup. hoc in Ref. seq. lege doctrinã Ref. not. seq.

Pro Clerico iur. in Ref. III. & 132. & in fine Ref. not. præterita.

2. Dixi ad summum, quia est etiam satis probabile nequaquam posse puniri Novitium in Pecunia, & bonis à iudice seculari, etiam si cum fraude veniat ad Religionem, provt latè doctèque probat Marra de iuris d. part. 4. cent. 2. cas. 121. à n. 22. usque ad finem; qui in ingrediente Religionem non admittit præfatam distinctionem, an scilicet sit cum fraude ingressus, nec nõ; sed sustinet cognosci iudicarique debere in omni euentu, per iudicem Ecclesiasticum. Ita etiam obseruari debet quidquid in contrarium doceat Bonac. de legib. disp. 10. q. 2. punct. 1. §. 6. num. 6. qui citat Molin.

RESOL. CLXV.

An index laicus possit punire aliquem, qui post diffamationem, & inquisitionem homicidij ingressus est Religionem?

Et in prædicto casu, an talis Novitius puniri possit tantum in pecunia, & bonis à iudice seculari, non autem in corpore, etiam si cum fraude ingressus sit Religionem? Ex part. 4. tr. 1. Ref. 95.

§. 1. De hoc casu controuersia mihi fuit cum quodam Iuriconsulto, qui in facti contingentia adducebat pro parte affirmatiua Bullam Sixti. V. & quod delinquens in tali casu præsumatur habitum Religionis in fraudem suscipisse.

Sup. hoc in Ref. præterita, sed lege etiam doctrinã Ref. not. seq.

2. Verum ego negatiuam sententiam teneo, quam in terminis docet Homobonus in consuls. moral. vol. 1.

hæc cum... in Ref. not. seq. lege doctrinã Ref. not. seq.

hæc cum...